

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції
20 березня 2020 р.*

Харків – 2020

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

І.Ф. Прокопенко – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, ректор (голова);

Ю.Д. Бойчук – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди (заступник голови);

Хошіно Юічі – Другий секретар Посольства Японії в Україні (заступник голови).

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей I Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – 258 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 15.06.2020р.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
© Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

століть.....	168
Чжан Чже. Натюрморт у сучасному китайському мистецтві: основні тенденції розвитку.....	170
Чупир Ю.В. Історія китайського цирку та його місце у сучасній світовій культурі.....	172

ІСТОРІЯ СХОДУ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Гишко Г.Б. Аналіз поєднання нових форм агресії у локальних конфліктах на Близькому Сході початку ХХІ століття.....	173
Гоков О.О. «Военно-статистическое исследование» и «военная разведка» Российской империи относительно Ирана во второй половине XIX в.: понятия и их наполнение.....	175
Кошовий С.А. Нові горизонти глобальної дипломатії на прикладі Китайської Народної Республіки.....	179
Мачарадзе В.В. «Революція троянд» у Грузії та її наслідки.....	181
Пилипчук Я.В. Кавказская Албания между хазарами и арабами.....	184
Пількевич В.О. Великий Китайський мур у списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.....	186
Потульницький Г.В. Причинки до історії мазепинської еміграції в контексті протистояння інтересів Франції та Росії в Криму у 1750-х рр.....	187
Сухобокова О.О. Початки формування української громади Зеленого Клину (1880-ті рр. – 1914 р.).....	189
Фалько С.А. Военна модернізація на Сході: поставки зброї з Європи і США в Азію у другій половині XIX – на початку ХХ ст.....	191
Ціватий В.Г. Концепт «Восток» и особенности внешней политики республики Индия (2018-2020 гг.): институциональный и историко-традиционный дискурсы.....	195
Ямпольська Л.М., Абдулкадер Ардалан Латіф Абдулкадер. Концепція джихаду в ісламській цивілізаційно-культурній традиції (теоретичний аналіз)..	197
Блажко Ю.Г. Шовковий шлях.....	200
Воронін Є.І. Особливості диктатури Ж.-Б. Бокасси в центральнопівденноафриканській Республіці (1966–1979 рр.).....	201
Ляшевська Г.І. Причини політики «сакоку» в Японії.....	203
Марченко В.С. Міжкорейське культурне співробітництво у врегулюванні корейської проблеми.....	205
Мельникова А.С. Радіо «Télévision Libre des Mille Collines» як інструмент міжнародної ворожнечі у Руанді 1994 року.....	207
Прочкарук Д.О. Діяльність ФАТХ під керівництвом Ясіра Арафата (1969-2004 рр.).....	209
Савченко Т.О. Восточное влияние на греческую архитектуру в период эллинизма.....	211
Сумцов Р.С. Кохійська битва 1944 р.....	212
Тарасенко О.В. Лев Ілліч Мечников – співзасновник Токійського університету.....	214
Хижняк І.А. Система воєнного управління Персидської імперією в період правління Дарія I.....	216
Цибульник В.В. Країни Магрибу в XV–XVI ст.....	217
Якібчук О.Ю. Перехід від османізму до тюркізму: ідеологічний аспект.....	219

ЕКОНОМІКА, ПОЛІТИКА, СОЦІУМ КРАЇН СХОДУ

Беззубенко А.В. Індія і США: шлях до стратегічного партнерства.....	220
Олійник О.М. Історичний розвиток права в Індії.....	222

Минулорічний індекс ставить Китай на перше місце – вище ніж понад шістдесят дипломатичних мереж інших великих і впливових держав. До аналогічних висновків дійшли й інші представники експертного середовища із західних країн.

У той час як Пекін і Вашингтон мають розгалужену мережу постійних дипломатичних представництв за кордоном у кількісному вимірі – 169 і 168 відповідно, Китай не має собі рівних у кількості консульств (96 порівняно зі 88 Сполученими Штатами і 89 у Франції), що дозволяє цілком справедливо припустити, що його дипломатичне розширення тісно пов'язане з його, перш за все, економічними інтересами. Гадаємо, що ці факти говорять самі за себе. Даний інтерактивний матеріал надає можливість користувачам переглядати та аналізувати глобальну карту дипломатичних представництв у різних куточках планети, вибирати та детально опрацьовувати інформацію щодо зарубіжного представництва окремих країн на мапі, проводити глибокі порівняльні міждисциплінарні дослідження (грунтовні експертизи і досвід у дослідженні вузькоспеціалізованих тем, поточний моніторинг розвитку процесів у глобальному світі).

Як вже відзначалося, взаємовідносини по лінії США – КНР формують один із ключових напрямів сучасних міжнародних відносин. Китай продовжує залишатися геополітичним гігантом, що веде боротьбу зі США за першість у контролі над світом та за доступ до природних ресурсів і ринків. В той же час, за нашими оцінками, Пекін намагається і надалі розширювати свій геополітичний вплив, але менш прямолінійними методами, ніж США, застосовуючи витончені засоби та більш гнучку політику щодо своїх міжнародних партнерів.

Таким чином, зовнішня політика Китаю, ймовірно, залишиться прагматичною протягом наступних десятиліть. Втім, на відміну від США, зовнішня політика КНР сповідує принципи ведення реальної політики (*realpolitik*) та виходить цілком із міркувань національних інтересів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Nan Tian and Fei Su Estimating the Arms Sales of Chinese Companies. *SIPRI Insights on Peace and Security*. № 2020/2 January 2020. URL: https://www.sipri.org/sites/default/files/2020-01/sipriinsight2002_1.pdf
2. Full Text of Chinese Vice President's Speech at 2019 WEF Annual Meeting. *Xinhua*. 2019-01-24. URL: http://www.xinhuanet.com/english/2019-01/24/c_137771279.htm
3. Китай домігся історичного прориву в сфері науки і техніки. *Міжнародне радіо Кумаю*. 2019-08-06. URL: <http://ukrainian.cri.cn/841/2019/08/06/2s65133.htm>
4. Lowy Institute Global Diplomacy Index. URL: <https://globaldiplomacyindex.lowyinstitute.org/>
5. Taipei down to 15 Allies as Kiribati Announces Switch of Diplomatic Ties to Beijing. *South China Morning Post*. 2019-09-20. URL: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3029626/taiwan-down-15-allies-kiribati-announces-switch-diplomatic>

«РЕВОЛЮЦІЯ ТРОЯНД» У ГРУЗІЇ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

Мачарадзе Вікторія Василівна, студентка I курсу магістратури історичного факультету

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: к.і.н., доц. А.В. Беззубенко

На початку 1990-х років Грузія була однією з перших країн, яка заявила про свою незалежність від Радянського Союзу. На той час в країні тривав багаторічний етнічний конфлікт між Грузією та територіями автономій – Південна Осетія і Абхазія. Останні прагнули до незалежності, що у кінцевому рахунку призвело до Південно-осетинської

війни (1991–1992 рр.) та війни в Абхазії (1992–1993 рр.) [1]. Перший президент Грузії Звіад Гамсахурдіа не зміг врегулювати етнічні конфлікти. Поява на політичній арені Едуарда Шеварднадзе, вихідця з правлячої комуністичної еліти СРСР, який за часів роботи у партії проявив себе авторитетним політиком, вселяло грузинському народу надію на завершення воїн та налагодження життя в країні [2].

Ставши президентом Грузії в 1995 р., Едуард Шеварднадзе зосередив у своїх руках владу. Грузинський народ покладав великі надії на політика [3]. Однак, роки президенства Шеварнадзе позначились корупцією на всіх рівнях влади, країна переживала глибоку економічну кризу, низький рівень життя, що призвело до невдоволень грузинського народу та викликало протести, масовість яких досягла апогею в 2003 р. Ситуацію значно ускладнювали також прагнення етнічних меншин до незалежності або приєднання до Росії.

2 листопада 2003 р. відбулися чергові парламентські вибори, на яких пропрезидентській партії «За нову Грузію» протистояв реформістський блок «Союз національного відродження Грузії» на чолі з Міхаїлом Саакашвілі. Демократ Міхаїл Саакашвілі орієнтувався на європейські цінності та проголошував у своїй передвиборчій програмі проведення великих реформ, які б вивели країну з кризи. Населення масово підтримало реформатора, але президент Едуард Шеварднадзе не збирався так легко віддавати владу, тому сфальсифікував результати, в яких пропрезидентська партія «За нову Грузію» отримала перемогу, саме це було головною причиною активізації революційних настроїв у суспільстві.

Результати виборів були наступними: «За Нову Грузію» проголосували 21,3% виборців, за «Союз демократичного відродження Грузії» – 18,8%. Міхаїл Саакашвілі закликав тисячі людей відстояти свої виборчі права. Тож до середини листопада 2003 р. у Тбілісі розпочались масові демонстрації та протести [1].

Грузинські події 2 листопада 2003 р. – 4 січня 2004 р. увійшли в історію під назвою «Революція троянд». Опозиція використовувала як символ революції троянди, таким чином підкреслюючи ненасильницький характер виступів і прагнення вирішити конфлікт мирними способами.

Аналізуючи розвиток подій можна виділити основні причини «Революції троянд» 2003 р. в Грузії:

- корупція у всіх гілках влади: законодавчій, судовій та виконавчій;
- економічний занепад: безробіття, низькі зарплати;
- низький рівень життя та неякісна медицина;
- масова міграція населення у пошуках кращої долі;
- відсутність довіри до президента, низький рівень його авторитету, постійне введення в оману населення щодо успіхів в економіці;
- проросійський курс країни (повернення до СРСР);
- придушення свободи слова та вільного волевиявлення;
- відсутність довіри до виконавчої влади та судів;
- переслідування політичних опозиціонерів.

Протести опозиції досягли піку 22 листопада 2003 р. у перший день засідання новообраного парламенту, легітимність якого викликала сумніви у більшості громадян Грузії. У цей же день опозиція на чолі із М. Саакашвілі зібралися в столиці Грузії, де вимагали відставки президента Е. Шеварднадзе. Подолавши кордон з поліцейських, опозиція увійшла до зали засідань грузинського парламенту, в руках опозиціонери тримали троянди.

Таким чином, Едуард Шеварднадзе був змушений піти у відставку. 4 січня 2004 р. новим президентом Грузії став Міхаїл Саакашвілі, який із завзятістю взявся за реформування країни. Революція частково об'єднала прихильників, підвищила

національний дух, почала змінювати життя простих грузин, але вона мала як позитивні так і негативні наслідки [4].

Можемо виділити наступні позитивні моменти у розвитку країни після «Революції троянд»:

- подолання та викорінення корупції в державі;
- публічність системи управління держави;
- реформування та оновлення силових структур: поліції, прокуратури та Державтоінспекції за європейським зразком;
- створення нової армії за стандартами НАТО;
- формування нової політичної еліти з політиків, не пов'язаних із представниками «старої» влади та комуністичною номенклатурою;
- відновлення процесів вступу до ЄС та НАТО;
- залучення іноземних інвесторів в країну;
- реформування податкової інспекції та банківської системи;
- створення антикорупційних органів;
- будівництво сучасної інфраструктури;
- відродження туристичної галузі.

«Революція троянд» та вдалі реформи в країні на початку правління Саакашвілі створили ілюзію в суспільстві, що все буде добре, але президент не вирішив етнічне питання, пов'язане із автономією Південної Осетії та Абхазії. У серпні 2008 р. цим скористалось керівництво Російської Федерації. У ході російської агресії Грузія втратила Південну Осетію та Абхазію [3].

Серед негативних факторів можна назвати:

- Аджарську кризу 2004 р., що завершилася повним підпорядкуванням Аджарської республіки столичній владі, що породила наростання етнічних невдоволень автономій Південної Осетії та Абхазії;
- посилення переслідувань опозиційних політиків;
- реформа виборчої системи не дала позитивного результату;
- придушення будь-яких невдоволень серед населення;
- за оцінкою фахівців, впровадження реформ в країні відбувалося повільними темпами;
- недостатність досвіду у молодих політиків-реформаторів [5];
- погіршення відносин з Росією, розрив дипломатичних відносин унаслідок російсько-грузинської війни у серпні 2008 р.;
- збільшення зовнішнього боргу;
- невикорінність корупції у верхівці влади.

Сьогодні в Грузії лунають ще відголоски «Революції троянд», хоча М. Саакашвілі вже відсторонили від влади в країні. Залишились питання по анексованих автономіях Південної Осетії та Абхазії. Однак, 28 березня 2017 р. встановлено безвізовий режим між Грузією і ЄС та представлено план щодо вступу до даної міжнародної організації. Діючим президентом Грузії є Саломе Зурабішвілі, яка у своїй політиці взяла курс на подальшу євроінтеграцію, активну участь у роботі світових організацій та враховує сучасні виклики, які постають перед країнами колишнього Радянського Союзу.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Грузия online. URL: <https://www.apsny.ge/>
2. Кавказ-2003. Выборный год. Ежегодник КИСМИ. Ереван: Кавказский институт СМИ, 2005. – 228 с.
3. Кавказский узел. URL: <https://www.kavkaz-uzel.eu/>
4. Мамрадзе П. Шипы «Револуции Роз». *Отечественные записки*. 2012. № 2 (47). С. 247-282.

5. Сулаберидзе Ю. К характеристике «Революции Роз»: природа политического раскола. *Центральная Азия и Кавказ*. 2007. № 1(49). С. 85-99.

КАВКАЗСКАЯ АЛБАНИЯ МЕЖДУ ХАЗАРАМИ И АРАБАМИ

Пилипчук Ярослав Валентинович, канд. ист. наук, ст. преподаватель
Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова
(г. Киев, Украина)

Одним из актуальных вопросов истории Южного Кавказа является история Кавказской Албании. Особо стоит выделить финальный период ее истории, когда над ее территорией пытались доминировать великие региональные государства. Среди исследований по истории Кавказской Албании следует выделить работы М. Шомон, К. Тревер, З. Буниятова, С. Касумовой, Т. Мамедова, Ф. Мамедовой, К. Ворошила [8; 7; 1; 2; 3; 4; 5; 9]. Целью данной работы является исследование внешнеполитического положения Кавказской Албании в VII в. – начале VIII в.

В 603-629 гг. Кавказская Албания оказалась вовлеченной в персидско-византийскую войну. В 603-604 гг. албаны восстали против власти персов, но восстание было жестко подавлено. Католикос Виро II остался в живых только благодаря заступничеству Ширин (жены шахиншаха Хосрова II). В 624 г. на Южный Кавказ вторглись византийцы и потребовали от албан повиновения. Албанская знать сохранила верность персам и укрылись в крепостях. Византийцы вторглись в Утик и остановились у с. Дютакан. Однако персы удачно действовали в Сюнике и византийцы были вынуждены отступить. В 625 г. Византия призвала себе на помощь хазар и тюркютов, а в 626 г. те вторглись в Албанию. В 628 г. тюркюты и хазары снова вторглись в Албанию и взяли Чола (Дербент) и Партав (Бердаа). Тогда византийский император Ираклий вступил в область Гардаман. Местный правитель Вараз-Григор, как и правитель Мецкеванка, приняли диофизитство, поскольку византийцы преследовали и зороастрийцев и монофизитов. Вараз-Григор объявил себя вассалом Ираклия. В 629 г. хазары и тюркюты снова вторглись. Тюркский правитель по титулу шад призвал албанов подчиниться, и знать страны во главе католикосом Виро II признала его власть. Правителем страны как вассал тюркютов стал Вараз-Григор как первый ишхан (князь) Албании, а персидский марзбан был лишен власти. Однако Кавказская Албания в период 630-642 гг. еще находилась в зависимости от Сасанидов. Сын Вараз-Григора Джеваншир сражался во главе вспомогательных сил на стороне персов против арабов в битве при Кадисии. После окончательного поражения персов от арабов при Нехавенде Джеваншир стал ишханом Албании в 642 г. [4, с. 198-206; 6; 5, с. 360-368; 8; 9, с. 19-20; 2, с. 16-19; 1, с. 38-58; 3, с. 34-35; 7, с. 222-230].

Остатки персидских войск вторглись в страну, и тогда Джеваншир для их изгнания вступил в союз с правителем Картли Аданерсе. Он очистил от них Утик и Партав. В 642-645 гг. арабы вторгались в Албанию, но не смогли там обосноваться. Пытаясь отстоять независимость от арабов Джеваншир признал сюзеренитет Византии. Он стал вассалом Константа II, который в 660 г. принял его с почестями. В 662 г. в Албанию вторглись хазары, но Джеваншир смог добиться победы над ними. Набег 664-665 гг. был более удачен и ишхан был вынужден заключить союз с хазарами и жениться на дочери кагана. Чтобы выйти из зависимости от хазар в 667 г. Джеваншир посетил в Дамаске халифа Муавийю. В 670 г. он совершил повторный визит к арабам. В 80-х гг. VII в. Джеваншир был убит. В 681 г. его преемником стал правитель Утика Вараз-Трдат I, которого халиф признал своим наместником на Южном Кавказе. Он подавил внутреннюю оппозицию и продолжал платить дань Халифату. Мстя за смерть Джеваншира, в Албанию вторглись кавказские гунны-савиры. Правитель гуннов Алп-Эльтебер разорил Утик и Кабалу и остановился в Лпинии. Вараз-Трдат отправил к Алп-Эльтеберу миссию Элизара. Потом

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції

Відповідальний за випуск: (Руда Н.В.)

Комп'ютерна верстка: Петрищева О.В.

Коректор: Коробкіна І.М.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку Формат Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк.
Обл.-вид. арк. Зам № Тираж прим. Ціна договірна.